



ДЕРЖАВНИЙ КОМІТЕТ ЯДЕРНОГО РЕГУЛЮВАННЯ УКРАЇНИ

Н А К А З

02.12.2002 N 125

Зареєстровано в Міністерстві
юстиції України
17 грудня 2002 р.
за N 978/7266

**Про затвердження Вимог та умов безпеки
(ліцензійних умов) провадження діяльності з використання
джерел іонізуючого випромінювання та Вимог до звіту
про аналіз безпеки провадження діяльності
з використання джерел іонізуючого випромінювання**

{ Із змінами, внесеними згідно з Наказами Державного
комітету ядерного регулювання
N 188 (з1631-04) від 14.12.2004
N 193 (з0031-08) від 28.12.2007
N 121 (з0950-10) від 21.09.2010 }

Відповідно Закону України "Про дозвільну діяльність у сфері використання ядерної енергії" (1370-14) та на виконання постанови Кабінету Міністрів України від 6 грудня 2000 року N 1782 (1782-2000-п) (із змінами та доповненнями) "Про затвердження Порядку ліцензування окремих видів діяльності у сфері використання ядерної енергії" **Н А К А З У Ю:**

1. Затвердити Вимоги та умови безпеки (ліцензійні умови) провадження діяльності з використання джерел іонізуючого випромінювання та Вимоги до звіту про аналіз безпеки провадження діяльності з використання джерел іонізуючого випромінювання (з0979-02), що додаються.

2. Управлінню регулювання безпеки радіаційних технологій (В.Голубев) забезпечити подання цього наказу в п'ятиденний термін на державну реєстрацію до Міністерства юстиції України.

3. Управлінню регулювання безпеки радіаційних технологій (В.Голубев) забезпечити доведення до відома зацікавлених організацій інформації про набрання чинності цим наказом і надання роз'яснень щодо його застосування.

4. Державному підприємству "Державний науково-технічний центр з ядерної та радіаційної безпеки" (В.Васильченко) у місячний термін після державної реєстрації забезпечити тиражування Вимог та безпеки умов (ліцензійних умов) провадження діяльності з використання джерел іонізуючого випромінювання та Вимог до звіту про аналіз безпеки провадження діяльності з використання джерел іонізуючого випромінювання.

5. Контроль за виконанням наказу покласти на першого заступника Голови О.Миколайчук.

Голова

В.В.Грищенко

ВИМОГИ ТА УМОВИ
безпеки (ліцензійні умови) провадження
діяльності з використання джерел
іонізуючого випромінювання

1. Загальні положення

1.1. Цей нормативно-правовий акт, розроблений відповідно до Законів України "Про використання ядерної енергії та радіаційну безпеку" (39/95-ВР), "Про дозвільну діяльність у сфері використання ядерної енергії" (1370-14), постанови Кабінету Міністрів України від 06.12.2000 N 1782 (1782-2000-п) "Про затвердження Порядку ліцензування окремих видів діяльності у сфері використання ядерної енергії" (із змінами та доповненнями), визначає вимоги та умови безпеки провадження діяльності з використання джерел іонізуючого випромінювання (далі - ДІВ).

1.2. До діяльності з використання ДІВ належать такі види робіт:

експлуатація ДІВ, тобто сукупність видів робіт, спрямованих на досягнення безпечним шляхом мети діяльності з ДІВ;

технічне обслуговування ДІВ: зарядження-перезарядження ДІВ; перетарювання ДІВ; ремонт ДІВ; налагоджування ДІВ; проведення випробовувань ДІВ з метою визначення їх технічних характеристик та перевірки на герметичність; уведення та виведення з експлуатації установок з ДІВ; монтаж та демонтаж ДІВ;

зберігання ДІВ (крім транзитного зберігання при перевезеннях), а саме: зберігання ДІВ, призначених для використання або постачання; зберігання ДІВ, переведених до категорії радіоактивних відходів, користувачем до передачі їх на спеціалізоване підприємство;

отримання (придбання) та передача (збут) ДІВ, у тому числі з метою постачання.

1.3. Дія Вимог та умов безпеки провадження діяльності з використання джерел іонізуючого випромінювання (далі - Вимоги) поширюється на суб'єктів усіх форм власності, що проваджують діяльність з використання ДІВ, а також на суб'єктів використання ДІВ, визначених у Переліку джерел іонізуючого випромінювання, діяльність з використання яких звільняється від ліцензування, затверджену постановою Кабінету Міністрів України від 01.07.2002 N 912 (912-2002-п), які без наміру використання здійснюють: отримання (придбання) вказаних ДІВ з метою постачання; технічне обслуговування вказаних ДІВ; зберігання вказаних ДІВ як спеціалізований вид робіт, з метою постачання або передачі на захоронення на спеціалізоване підприємство з поводження з радіоактивними відходами.

1.4. Дія Вимог не поширюється на лікувально-профілактичні заклади та установи, що здійснюють діяльність у галузі променевої терапії, та суб'єктів діяльності у сфері використання ядерної енергії, які провадять діяльність з використання джерел іонізуючого випромінювання у радіоізотопній дефектоскопії.

{ Розділ 1 доповнено пунктом 1.4 згідно з Наказом Державного комітету ядерного регулювання N 193 (з0031-08) від 28.12.2007; із змінами, внесеними згідно з Наказом Державного комітету

2. Умови провадження діяльності з використання ДІВ

2.1. Використання ДІВ дозволяється за умови наявності ліцензії та проводиться у відповідності до:

законів України;
цих Вимог;
норм, правил та стандартів з ядерної та радіаційної безпеки, які визначені ліцензіатом з урахуванням специфіки діяльності з ДІВ;
норм та правил з охорони праці, екологічних і санітарно-гігієнічних норм та правил;
умов ліцензії;
діючої на підприємстві системи якості стосовно безпеки використання ДІВ.

2.2. Ліцензіат провадить діяльність з використання ДІВ за умови:

реалізації організаційних та технічних заходів щодо попередження радіаційних аварій, обмеження і ліквідації їх наслідків;

виконання вимог щодо фізичного захисту з метою запобігання несанкціонованому доступу до ДІВ;

наявності фінансових, матеріальних та інших ресурсів, відповідної організаційної структури і кваліфікованого персоналу для підтримання рівня безпеки, передбаченого нормами, правилами та стандартами, а також умовами виданої ліцензії;

наявності фінансових можливостей відшкодування збитків від аварій, що можуть статися під час діяльності, власним коштом або за рахунок страхових компаній;

(Абзац шостий пункту 2.2 виключено на підставі Наказу Держатомрегулювання N 188 (з1631-04) від 14.12.2004)

2.3. Ліцензіат призначає осіб, відповідальних за: дотримання норм, правил і стандартів з ядерної та радіаційної безпеки;

створення, упровадження та функціонування системи якості робіт при використанні ДІВ;

організацію та ведення радіаційного контролю;

облік і зберігання ДІВ, збір, збереження та передачу радіоактивних відходів на спеціалізовані підприємства з поводження з радіоактивними відходами;

організацію і здійснення навчання та перевірку знань з радіаційної безпеки.

2.4. Ліцензіат забезпечує навчання і перевірку знань з питань радіаційної безпеки керівника підприємства або особи, на яку покладена відповідальність за радіаційну безпеку, членів постійно діючої комісії з перевірки знань з радіаційної безпеки персоналу та відповідальних службових осіб.

Ліцензіат установлює вимоги до кваліфікації персоналу при виконанні конкретних робіт з ДІВ і забезпечує навчання та перевірку знань з питань радіаційної безпеки.

Перевірка знань проводиться за переліком питань з радіаційної безпеки, з урахуванням специфіки використання ДІВ, погодженим службою радіаційної безпеки або службою охорони праці, затвердженим керівником підприємства. Результати перевірки оформлюються протоколом.

2.5. Діяльність з конкретними ДІВ ліцензіат здійснює у відповідності до інструктивно-розпорядчої документації підприємства (організації, установи):

з радіаційної безпеки, що визначає вимоги та процедури, що гарантують радіаційну безпеку при проведенні конкретних робіт з конкретними ДІВ;

з попередження аварії і пожежі та ліквідації їх наслідків, яка має включати: опис можливих радіаційних аварій та радіаційних

наслідків; заходи щодо ліквідації (мінімізації) наслідків радіаційних аварій; вимоги щодо перевірки технічного стану ДІВ з метою попередження несправностей, які можуть призвести до радіаційних аварій під час їх використання; аварійних планів.

2.6. Передача (збут) ДІВ здійснюється ліцензіатом тільки тим суб'єктам діяльності з ДІВ, які мають ліцензію на діяльність з ДІВ саме таких типів, що передаються.

2.7. Ліцензіат надає послуги з технічного обслуговування ДІВ, приладів, пристроїв, установок з ДІВ тільки тим замовникам, які мають ліцензію на діяльність з відповідними ДІВ, приладами, пристроями, установками з ДІВ (якщо інше не передбачено умовами ліцензії).

2.8. Ліцензіат подає до органу державного регулювання ядерної та радіаційної безпеки, що видав ліцензію, щорічний звіт про аналіз радіаційної безпеки, вимоги до форми та змісту якого наведені в додатку.

2.9. У разі наміру поширити діяльність на додаткові ДІВ, ліцензіат переоформлює ліцензію (оформлює зміни до ліцензії) до початку використання цих ДІВ.

2.10. Ліцензіат здійснює дозволену ліцензією діяльність за наявності дозволів (санітарних паспортів) органів державної санітарно-епідеміологічної служби, виданих у встановленому порядку.

У разі припинення (анулювання) або зупинення дії дозволу ліцензіат у встановлений термін зобов'язаний припинити діяльність і сповістити про це орган державного регулювання ядерної та радіаційної безпеки, що видав ліцензію.

2.11. Ліцензіат здійснює діяльність з використання ДІВ при дотриманні всіх особливих умов ліцензії. У разі виявлення у процесі діяльності або під час здійснення державного контролю за виконанням умов і правил провадження діяльності обставин, внаслідок яких виникає потреба у перегляді та зміні особливих умов ліцензії, орган державного регулювання ядерної та радіаційної безпеки, що видав ліцензію, може внести зміни до особливих умов ліцензії.

2.12. Припинення ліцензіатом дозволеного виду діяльності за будь-яких обставин (у тому числі при зупиненні або анулюванні дії ліцензії) не звільняє його від відповідальності за радіаційний захист персоналу та радіаційну безпеку ДІВ до моменту передачі їх іншим суб'єктам діяльності з ДІВ.

2.13. У разі наміру ліцензіата припинити дозволену діяльність з ДІВ у повному обсязі він подає до органу державного регулювання ядерної та радіаційної безпеки, що видав ліцензію, заяву про намір припинити діяльність та документи, що підтверджують виконання умов безпечного завершення діяльності з ДІВ, на підставі яких приймається рішення про анулювання ліцензії.

Умовою припинення ліцензіатом дозволеної діяльності у повному обсязі є виконання заходів щодо її безпечного завершення:

передача радіонуклідних ДІВ та радіоактивних відходів суб'єктам діяльності, які мають відповідні ліцензії;

радіаційне обстеження виробничих приміщень;

консервація, передача або переведення в неробочий стан рентгенівських апаратів.

2.14. Ліцензіат здійснює у встановленому порядку реєстрацію наявних у нього ДІВ у Державному реєстрі джерел іонізуючого випромінювання та подає до нього інформацію про всі інші зміни, які відбуваються, відповідно до Порядку державної реєстрації джерел іонізуючого випромінювання, затвердженого постановою

2.15. Ліцензіат створює необхідні умови для роботи інспекторів, що здійснюють державний нагляд за радіаційною безпекою при здійсненні дозволеної діяльності.

3. Вимоги безпеки провадження діяльності з використання ДІВ

3.1. Ліцензіат проваджує діяльність лише з такою метою і з такими ДІВ, з використанням таких установок, обладнання, приміщень та технологічних регламентів, лише в тому місці або на тій території, відомості про які містяться у матеріалах (документах), на підставі яких видана ліцензія.

3.2. Ліцензіат допускає до роботи персонал, що не має медичних протипоказань, та забезпечує проведення періодичних медичних оглядів персоналу.

3.3. У процесі використання ДІВ ліцензіат користується послугами з технічного обслуговування ДІВ та перевезення радіоактивних матеріалів постачальників, які мають відповідну ліцензію на здійснення діяльності з такими ДІВ. Постачальник і ліцензіат документально обумовлюють конкретні умови та межі відповідальності щодо забезпечення радіаційної безпеки.

3.4. Ліцензіат забезпечує радіаційний контроль (у тому числі індивідуальний дозиметричний контроль) з використанням приладів, що пройшли метрологічну атестацію та повірку.

Служба радіаційного контролю має бути акредитована у відповідності до чинного законодавства на проведення таких робіт.

3.5. Усі зміни в проектній та експлуатаційній документації, будь-яка реконструкція, модернізація устаткування, які можуть вплинути на радіаційну безпеку, проводяться ліцензіатом тільки після узгодження з органом державного регулювання ядерної та радіаційної безпеки, який видав ліцензію.

3.6. Ліцензіат забезпечує технічне обслуговування і випробування ДІВ та устаткування у відповідності до вимог експлуатаційної документації на них.

3.7. При виникненні будь-якої ситуації або обставин, які призвели до порушень норм і правил радіаційної безпеки, ліцензіат повинен протягом доби проінформувати орган державного регулювання ядерної та радіаційної безпеки, що видав ліцензію.

У разі встановлення факту радіаційної аварії ліцензіат повинен негайно проінформувати органи та установи, які передбачені чинними в ліцензіата документами, що регламентують аварійні процедури.

В обох випадках ліцензіат повинен:

розпочати належні дії для усунення порушень або, у разі аварії, дії, передбачені документами, що регламентують аварійні процедури;

провести службове розслідування причин та обставин порушень або аварії, а по його закінченні подати письмовий звіт про результати розслідування до органу державного регулювання ядерної та радіаційної безпеки, що видав ліцензію, та до інших органів і установ, які передбачені документами ліцензіата, що регламентують аварійні процедури.

3.8. Ліцензіат повинен здавати ДІВ, термін експлуатації яких закінчився, на зберігання та (або) захоронення на спеціалізоване підприємство з поводження з радіоактивними відходами або в установленому порядку подовжити термін експлуатації ДІВ.

3.9. Зарядження та перезарядження приладів, пристроїв та установок з ДІВ замовників ліцензіату дозволяється здійснювати тільки за умови, що прилади, пристрої та установки з ДІВ пройшли технічний огляд (технічне переосвідчення) відповідно до експлуатаційної документації.

3.10. Ліцензіат несе відповідальність за збереження ДІВ і забезпечує такі умови їх зберігання та обліку, які унеможливають безконтрольне та несанкціоноване використання (у тому числі втрату) ДІВ.

3.11. Ліцензіат забезпечує окреме зберігання приладів та інших виробів, до складу яких входять уран, плутоній, торій у кількості від 1 грама і більше, від інших радіоактивних речовин та ДІВ, а також можливість проведення в місцях їх зберігання інвентаризації шляхом підрахунку, ідентифікації та вимірювання з метою виконання вимог державної системи обліку та контролю ядерних матеріалів.

Ліцензіат подає відомості до органу державного регулювання ядерної та радіаційної безпеки, що видав ліцензію, про виявлення, придбання, передачу до іншого підприємства або втрату приладів та устаткування з ДІВ та інших виробів, які містять збіднений уран як засіб біологічного захисту від іонізуючого випромінювання.

3.12. У разі прийняття нових норм, правил і стандартів з ядерної та радіаційної безпеки та фізичного захисту або змін і доповнень до них ліцензіат повинен провести документований аналіз відповідності умов та меж безпеки дозволеної діяльності на підприємстві новим нормам, правилам і стандартам з ядерної та радіаційної безпеки. А при невідповідності ліцензіат повинен розробити і здійснити відповідні організаційно-технічні заходи з метою усунення виявлених розбіжностей між попередніми і новими вимогами з безпеки. Ці заходи мають бути погоджені з органом державного регулювання ядерної та радіаційної безпеки, уповноваженим видавати ліцензії на використання ДІВ.

Начальник Управління
регулювання безпеки
радіаційних технологій

В.Голубев

Додаток
до пункту 2.8
Вимог та умов безпеки
(ліцензійних умов)
провадження діяльності
з використання джерел
іонізуючого випромінювання

ВИМОГИ
до форми та змісту
щорічного звіту з радіаційної безпеки

1. Щорічний звіт з радіаційної безпеки має складатися з титульного аркуша та текстової частини. На титульному аркуші відображаються:

у правому верхньому кутку - гриф затвердження, який має складатися із слова "ЗАТВЕРДЖЕНО", посади, прізвища, ініціалів особи, що затвердила звіт, скріплений печаткою підпис, дати;

назва документа: "Звіт про стан радіаційної безпеки на _____ за період з "___"_____ до "___"_____".
(повна назва підприємства)

2. Звітні періоди

Ліцензіат, який отримав ліцензію протягом поточного календарного року, подає звіт за такі звітні періоди:

якщо ліцензія видана до або на дату 30 червня поточного року, то звітний період складає період з дати видачі ліцензії до 31 грудня поточного року;

якщо ліцензія видана після 30 червня поточного року, звітний період складає період з дати видачі ліцензії до 31 грудня наступного за поточним року.

Якщо ліцензіат отримав ліцензію не протягом поточного року, а раніше, то він подає звіт за звітний період, що складає поточний календарний рік.

Щорічний звіт подається до органу, який видав ліцензію на використання ДІВ, у 15-денний термін з дати закінчення звітного періоду.

3. Текстова частина документа має складатися з таких основних розділів:

3.1. Загальна частина:

серія і номер ліцензії, ким видана ліцензія, термін її дії; стислий опис діяльності з ДІВ.

3.2. Дані про ДІВ:

результати щорічної інвентаризації ДІВ;

які ДІВ, установки, обладнання та прилади з ДІВ придбані (назва, тип, призначення, для радіонуклідних джерел - радіонуклід, максимальна активність, для генеруючих пристроїв - прискорювальна напруга);

відомості про здані ДІВ, у тому числі про закриті ДІВ, термін експлуатації яких закінчився;

відомості про продовження терміну експлуатації закритих ДІВ.

3.3. Стан радіаційної безпеки, радіаційного захисту персоналу:

радіаційно-небезпечні фактори, вимірювання яких визначається регламентом радіаційного контролю;

установлені контрольні рівні, відомості про випадки перевищення контрольних рівнів, результати розслідування, ужиті заходи;

відомості про підрозділ чи лабораторію, що здійснювали радіаційний та дозиметричний контроль, які прилади використовувалися, дату їх останньої повірки (копія свідоцтва про акредитацію підрозділу (лабораторії) додається до звіту);

індивідуальні дози зовнішнього опромінення персоналу (та внутрішнього, якщо це передбачено регламентом дозиметричного контролю) за звітний період (необхідно вказати: підрозділи, посади, прізвища, дозу);

порівняльний аналіз індивідуальних доз з даними за останні п'ять років, у якому мають бути визначені тенденції та причини змін у стані радіаційного захисту на підприємстві.

3.4. Професійна підготовка (перепідготовка) персоналу та перевірка знань з радіаційної безпеки у службових осіб та персоналу за звітний період.

3.5. Радіаційні аварії та інциденти з ДІВ.

3.6. Відомості про інспекційні планові та позапланові перевірки ліцензіата, що проводилися органами державного регулювання, інформація щодо приписів та їх виконання.

3.7. Аналіз ефективності діючої програми якості (в описовій формі) у частині радіаційного захисту персоналу та безпеки поводження з ДІВ.

3.8. Для суб'єктів діяльності з ДІВ, які здійснюють технічне обслуговування, - відомості про замовників робіт (назва, адреса, наявність та форма дозволу на використання ДІВ).

Начальник Управління

Публікації документа

- **Офіційний вісник України** від 03.01.2003 — 2002 р., № 51, стор. 179, стаття 2345, код акта 23839/2002
-